

## ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ: ІКТ, ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ, ГРУПОВІ ФОРМИ РОБОТИ, КООПЕРАТИВНЕ НАВЧАННЯ

**Марта Винник,**  
вчителька початкових класів,  
Комунальний заклад Львівської обласної ради  
«Винниківська загальноосвітня санаторна школа I–III ступенів»,  
[marta.vyn2002@gmail.com](mailto:marta.vyn2002@gmail.com)

Інклюзивна освіта – це система освіти, яка забезпечує рівний доступ до якісної освіти для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей чи здібностей. Її головна мета – створити таке середовище, де всі діти можуть навчатися разом, поважаючи та підтримуючи один одного.

Основні цілі інклюзивної освіти: забезпечення рівного доступу до освіти: всі діти, незалежно від їхніх особливостей, мають право навчатися в загальноосвітніх закладах; створення інклюзивного середовища: освітнє середовище має бути фізично та емоційно доступним для всіх дітей, щоб вони могли почуватися комфортно та безпечно; підтримка різноманітності: визнання та повага до індивідуальних особливостей та здібностей кожної дитини; сприяння соціальній інтеграції: всі діти мають можливість навчатися та спілкуватися разом, незалежно від їхніх особливостей, підвищення якості освіти: інклюзивний підхід до навчання може покращити результати навчання для всіх дітей; важливість використання сучасних педагогічних технологій в інклюзивній освіті

*Інформаційно-комунікативні технології (ІКТ)* – це широкий спектр інструментів, які можуть бути використані для покращення навчання дітей з особливими освітніми потребами (ООП). До них належать комп'ютери, планшети, смартфони, інтерактивні дошки, програмне забезпечення та онлайн-ресурси.

*Переваги використання ІКТ в інклюзивній освіті.*

*Індивідуалізація навчання.* ІКТ дозволяють адаптувати навчальні матеріали та методики до індивідуальних потреб кожної дитини. Це може

включати використання програмного забезпечення з різними рівнями складності, надання додаткових ресурсів та підтримки, а також створення персоналізованих навчальних планів.

*Підвищення мотивації.* ІКТ можуть зробити навчання більш цікавим та engaging для дітей з ООП. Завдяки використанню ігор, симуляцій, інтерактивних вправ та інших мультимедійних ресурсів діти можуть активніше залучатися до навчального процесу, що може призвести до підвищення мотивації та покращення результатів навчання.

*Розвиток когнітивних навичок.* ІКТ можуть допомогти дітям з ООП розвинути важливі когнітивні навички, такі як увага, пам'ять, вирішення проблем та критичне мислення. Багато програм та онлайн-ігор спеціально розроблені для тренування цих навичок.

*Покращення комунікації.* ІКТ можуть допомогти дітям з ООП, які мають труднощі з комунікацією, краще висловлювати свої думки та ідеї. Це може бути зроблено за допомогою використання програмного забезпечення для альтернативної та доповнюючої комунікації (АДАК), таких як символічні системи або голосові синтезатори, а також онлайн-платформ для спілкування та співпраці [1].

*Приклади використання ІКТ в інклюзивній освіті:*

*Ігри* можуть бути потужним інструментом для навчання дітей з ООП. Вони можуть допомогти дітям розвинути важливі навички, такі як вирішення проблем, координація та співпраця, а також можуть зробити навчання більш цікавим.

*Інтерактивні презентації* можуть бути використані для представлення інформації в більш цікавий та доступний спосіб. Вони можуть включати в себе відео, зображення, аудіо та інші мультимедійні елементи, які можуть допомогти дітям з ООП краще засвоїти матеріал.

*Електронні книги* можуть бути чудовим способом для дітей з ООП отримати доступ до книг та інших читацьких матеріалів.

Багато електронних книг мають функції, які роблять їх більш доступними для дітей з ООП, такі як можливість збільшувати шрифт, змінювати контрастність тексту та використовувати голосовий синтезатор.

*Онлайн-ресурси.* Існує безліч онлайн-ресурсів, які можуть бути корисними для дітей з ООП. До них належать навчальні веб-сайти, відеоуроки, форуми та онлайн-спільноти [2].

*Проектний метод навчання* – це педагогічний підхід, який ґрунтується на організації навчального процесу навколо дослідницької, творчої або проблемної діяльності учнів. Цей метод може бути особливо ефективним в інклюзивній освіті, де він може допомогти створити більш інклюзивне та залучаюче середовище навчання для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей чи здібностей.

*Переваги проектної діяльності в інклюзивній освіті:*

*Розвиток критичного мислення:* проектна діяльність дає можливість учням розвивати навички критичного мислення, такі як аналіз інформації, синтез даних, формулювання аргументів та прийняття рішень.

*Навички дослідження:* проектна діяльність навчає учнів досліджувати теми, збирати інформацію, оцінювати джерела та робити висновки.

*Командна робота:* проектна діяльність часто передбачає роботу в групах, що допомагає учням розвивати навички командної роботи, спілкування та співпраці.

*Творчість:* проектна діяльність дає можливість учням проявляти свою творчість, використовувати свої уявлення та генерувати нові ідеї [2].

*Групові форми роботи* – це поширений метод навчання, який може бути особливо ефективним в інклюзивній освіті. Завдяки роботі в групах учні з різними особливостями та здібностями можуть навчатися один в одного, співпрацювати над спільними завданнями та розвивати важливі соціальні навички.

*Переваги групових форм роботи в інклюзивній освіті.*

*Розвиток навичок співпраці.* Робота в групах дає можливість учням розвивати навички співпраці, такі як командна робота, спілкування та компроміс.

*Комунікація.* Робота в групах допомагає учням розвивати навички комунікації, такі як активне слухання, чітке висловлювання своїх думок та вирішення конфліктів.

*Взаємодія.* Робота в групах сприяє взаємодії між учнями з різними особливостями та здібностями, що може допомогти їм краще зрозуміти один одного та подолати бар'єри спілкування.

*Відповідальність.* Робота в групах навчає учнів бути відповідальними за свою частину роботи та співпрацювати з іншими членами групи для досягнення спільних цілей.

*Емпатія.* Робота в групах може допомогти учням розвинути емпатію та розуміння почуттів інших людей [3].

*Приклади групових форм роботи в інклюзивній освіті:*

*Мозковий штурм.* Учні працюють разом, щоб генерувати якомога більше ідей щодо певної теми. Це може бути корисно для початку нового проекту або для розробки нових рішень проблеми.

*Дискусії.* Учні обговорюють певну тему з різних точок зору. Це може допомогти учням краще зрозуміти різні перспективи та розвинути свої навички критичного мислення.

*Рольові ігри.* Учні працюють разом над довгостроковими проектами, які потребують досліджень, планування та співпраці. Це може допомогти учням розвинути свої навички командної роботи та навички вирішення проблем.

*Групові проекти.* Учні працюють разом над довгостроковими проектами, які потребують досліджень, планування та співпраці [4].

*Кооперативне навчання* – це педагогічний підхід, який ґрунтується на співпраці учнів у навчанні. Цей метод може бути особливо ефективним в інклюзивній освіті, де він може допомогти створити більш інклюзивне та залучаюче середовище навчання для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей чи здібностей.

*Переваги кооперативного навчання в інклюзивній освіті:*

*Розвиток навичок співпраці.* Кооперативне навчання дає можливість учням розвивати навички співпраці, такі як командна робота, спілкування та компроміс. Це особливо важливо для дітей з ООП, які можуть мати труднощі з самотійним навчанням.

*Комунікація.* Кооперативне навчання допомагає учням розвивати навички комунікації, такі як активне слухання, чітко висловлювання своїх думок та вирішення конфліктів. Ці навички є важливими для всіх дітей, але для дітей з ООП вони можуть бути особливо важливими, щоб допомогти їм налагодити зв'язок з іншими та висловити свої потреби.

*Взаємодопомога.* Кооперативне навчання ґрунтується на взаємодопомозі та взаємній підтримці, що може допомогти учням з різними особливостями та здібностями навчатися один в одного. Це може бути особливо корисно для дітей з ООП, які можуть потребувати додаткової підтримки від своїх однолітків.

*Відповідальність.* Кооперативне навчання навчає учнів бути відповідальними за свою частину роботи та співпрацювати з іншими членами групи для досягнення спільних цілей. Цей досвід може допомогти дітям з ООП розвинути почуття відповідальності та впевненості у своїх силах.

*Взаємоповага.* Кооперативне навчання сприяє взаємоповазі та прийняттю різноманітності, що може допомогти створити більш позитивне та інклюзивне шкільне середовище. Це може бути особливо важливо для дітей з ООП, які можуть відчувати себе ізольованими або виключеними з соціальних груп.

Приклади кооперативного навчання в інклюзивній освіті:

*Робота в команді над спільним завданням.* Учні працюють разом над завданнями, які потребують співпраці та спільних зусиль. Ці завдання можуть бути академічними, такими як дослідження та написання есе, або практичними, такими як будівництво конструкцій або організація заходів.

*Взаємонавчання.* Учні навчають один одного, ділячись своїми знаннями та навичками. Це може бути зроблено за допомогою таких методів, як «навчальні пари», коли учні по черзі виступають у ролі вчителя та учня, або «навчання в групах», коли учні працюють разом над темою, а потім діляться своїми знаннями з класом.

*Взаємооцінювання.* Учні оцінюють роботу один одного, даючи конструктивну зворотний зв'язок. Це може допомогти учням розвинути навички самооцінки та оцінки роботи інших, а також може допомогти їм краще зрозуміти матеріал, який вони вивчають.

Дослідження показали, що кооперативне навчання може бути ефективним методом навчання для всіх дітей, але воно може бути особливо корисним для дітей з ООП. Може допомогти покращити свої академічні результати, розвинути навички соціальної взаємодії та спілкування; підвищити самооцінку та впевненість у своїх силах; відчувати себе більш включеними до шкільного життя.

Отже, важливими складовими інклюзивної освіти є: забезпечення рівного доступу до освіти: всі діти, незалежно від їхніх особливостей, мають право навчатися в загальноосвітніх закладах; створення інклюзивного середовища: освітнє середовище має бути фізично та емоційно доступним для всіх дітей, щоб вони могли почуватися комфортно та безпечно; підтримка різноманітності: визнання та повага до індивідуальних особливостей та здібностей кожної дитини; сприяння

соціальній інтеграції: всі діти мають можливість навчатися та спілкуватися разом, незалежно від їхніх особливостей, підвищення якості освіти: інклюзивний підхід до навчання може покращити результати навчання для всіх дітей.

**Список використаних джерел:**

1. Використання ІКТ в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами URL: <https://vseosvita.ua/library/vikoristanna-ikt-v-roboti-z-ditmi-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-170392.html> (дата звернення 30.03.2024).
2. Інклюзивне навчання URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 04.04.2024).
3. Дітям з особливими освітніми потребами URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya> (дата звернення 04.04.2024).
4. Корекційні методики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами URL: <https://vseosvita.ua/library/korekcijni-metodiki-roboti-z-ditmi-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-402769.html> (дата звернення 05.04.2024).